Силабус навчальної дисципліни

ОСНОВИ УРБАНІСТИКИ

підготовки магістр
(назва освітнього ступеня)

спеціальності 191 "Архітектура та містобудування"
(назва спеціальності)

освітньо-наукової програми
(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	варіативна
Мова навчання	українська
Факультет	архітектурний
Кафедра	архітектурного проєктування та містобудування
Контакти кафедри	каб. 457, вн. 4-88; міс. (056) 756-34-88
Викладачі-розробники	Мерилова І. О., к.арх., доцент
Контакти викладачів	merylova.iryna@pdaba.edu.ua
Розклад занять	https://pdaba.edu.ua/timetable/WSIGMA/APX/ROZKLADK.HTML#A1
Консультації	https://pgasa.dp.ua/department/arhprdiz/#

Анотація навчальної дисципліни

Курс з дисципліни «Основи урбаністики» спрямовано на формування у студентів систематизованих знань щодо процесів урбанізації територій, ознайомлення з сучасними урбаністичними теоріями та концепціями, розуміння закономірностей змін, що відбуваються у містобудуванні та архітектурі, а також на набуття практичних навичок та методів з урбаністики. Рівень здобутої компетенції дозволить студентам коректно оперувати механізмами дослідження та внесення змін до урбанізованого середовища, аналізувати просторову структуру території та передбачати архітектурно-містобудівні перетворення в процесі її розвитку, застосовувати отримані результати для вирішення прикладних завдань урбаністики, містобудування та архітектури.

	Години	Кредити	Семестр
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
Аудиторні заняття, у т.ч.:	30		30
Лекції	16		16
лабораторні роботи			
практичні заняття	14		14
Самостійна робота, у т.ч.:	30		30
підготовка до аудиторних занять			
підготовка до контрольних заходів	16		16
виконання курсового проєкту або роботи			
виконання індивідуальних завдань			
опрацювання розділів програми, які не викладаються на заняттях	14		14
підготовка до екзамену	30		30
Форма підсумкового контролю	екзамен		екзамен

Мета вивчення дисципліни. Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи урбаністики» є набуття студентами теоретичних та практичних навичок у галузі урбаністики, містобудування та регіонального планування, розвиток аналітичних здібностей, формування практичних підходів до вивчення міського середовища та визначення подальших шляхів його розвитку

Завдання вивчення дисципліни. Основними завданнями вивчення дисципліни є:
- розвиток сприйняття студентом урбаністики як міждисциплінарної науки та, одночасно, як методу наукового дослідження міського середовища за допомогою технічного, екологічного та соціального компонентів;
- розуміння студентами принципів формування світової системи розселення як основи процесу урбанізації;
- вивчення процесу урбанізації, його характеру, специфіки та стадійності, як у загальносвітовому охопленні, так і в розрізі окремих країн та регіонів, виявлення спільних рис та особливостей;
- освоєння студентами методів урбаністики;
- ознайомлення студентів з містобудівними теоріями, моделями урбоекосистем та сучасними урбаністичними концепціями;
- визначення студентами архітектурно-містобудівної проблематики процесу урбанізації, виявлення проблем та перспектив міст, прогнозування шляхів їх розвитку у поточній системі глобалізованого світу.

Пререквізити дисципліни. Зміст дисципліни «Основи урбаністики» є логічним продовженням дисципліни «Основи містобудування» і формує загальнонаукові та професійні компетенції з дисципліни за фахом магістра. Початкова база студента до навчання – ступінь бакалавра.

Постреквізити дисципліни. Знання та вміння студентів після освоєння змісту дисципліни «Основи урбаністики» будуть використовуватися у професійній та науковій сферах діяльності фахівця.

Компетентності відповідно освітньо-наукової програми «Архітектура та містобудування» СВО ПДАБА-191мн -2022:

Загальні компетентності:

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань і видів економічної діяльності), та розвивати трансдисциплінарне розуміння.

ЗК11. Здатність сприймати, інтерпретувати та подавати інформацію у вербальній, текстовій і графічній формах; навички соціальної комунікації.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі архітектури та містобудування у широких або мультидисциплінарних контекстах, усвідомлення комплексності проєктування.

СК08. Здатність розробляти завдання на архітектурно-містобудівне проєктування, організовувати процес проєктування з використанням даних щодо натурних обстежень, обмірних робіт, містобудівного розрахунку об'єкту проєктування, проводити фахові візуальні обстеження будівель і споруд, пошкоджених внаслідок бойових дій та робити попередню оцінку пошкоджень

СК09. Здатність управляти робочими процесами у сфері архітектури та містобудування, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, розуміння специфіки планування територій після пошкоджень забудови та інфраструктури поселень в умовах воєнного стану.

СК16. Усвідомлення специфіки регіональних і місцевих природних, економічних, екологічних, соціальних та інших умов прийняття та реалізації містобудівних і архітектурних рішень.

Заплановані результати навчання відповідно освітньо-наукової програми «Архітектура та містобудування» СВО ПДАБА-191мн -2022:

РН01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері архітектури та містобудування і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.

РН02. Мати спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері архітектури та містобудування з метою розвитку нових знань та процедур, швидко адаптовуватись до нових умов проєктування, вміння застосовувати уяву і пропонувати нововведення.

РН08. Організовувати роботу над комплексними архітектурно-містобудівними проєктами, співпрацю з замовниками та громадськістю при розробці, узгодженні і публічному обговоренні архітектурних проєктів; зрозуміло доносити власні висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців.

РН09. Застосовувати енергоефективні та інші інноваційні технології при проведенні наукових архітектурно-містобудівних досліджень та прийнятті комплексних архітектурно-містобудівних рішень, розуміти пасивні системи та управління ними.

РН11. Приймати ефективні рішення у сфері архітектури та містобудування, розробляти і порівнювати альтернативи, враховувати обмеження, оцінювати можливі побічні наслідки та ризики, вирішувати проблеми з відновлення та відбудови об'єктів, з ліквідації наслідків бойових дій.

РН20. Здійснювати проєктне забезпечення першочергових робіт з відновлення пошкоджених внаслідок воєнних дій об'єктів інфраструктури поселень а також забудови.

РН22. Діяти, використовуючи знання природних систем і їх взаємодії з містобудівними системами; життєвого циклу матеріалів, питань екологічної стійкості і впливу середовища; враховувати ризик виникнення природних катастроф.

РН23. Поєднувати навички самостійної та колективної роботи над дослідженнями та архітектурно- містобудівними проектами, спроможність до самоорганізації.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Урбаністика і урбанізація: термінологія, історія, методи; урбаністика постіндустріального містобудування (особливості етапу, морфологія забудови, аспекти її подальшого розвитку та специфіка управління цим процесом).					
Тема 1. Урбаністика як наука: предмет урбаністичної теорії та її міждисциплінарний характер.	4	2			2
Тема 2. Історичні етапи розвитку урбанізації. Стадійно-регіональний характер урбанізації. Світова система розселення як основа урбанізації.	4	2			2
Тема 3. Особливості розвитку урбанізації. Трансформація містобудівних теорій.	4	2			2
Тема 4. Школи урбаністики та сучасні урбаністичні	4	2			2

концепції.					
Тема 5. Архітектурно-містобудівний аспект урбанізації. Проблеми та перспективи великих міст.	4	2			2
Тема 6. Концепції урбаністики: новий урбанізм.	4	2			2
Тема 7. Концепція урбаністики: розумний урбанізм.	4	2			2
Тема 8. Концепція урбаністики: ландшафтний урбанізм.	4	2			2
Разом за змістовим модулем 1	**32**	**16**			**16**
Змістовий модуль 2. Застосування практичних прийомів та методів урбаністики до аналізу містобудівної ситуації, визначення шляхів оптимізації та розвитку міської тканини, вирішення містобудівних конфліктів, прогнозування подальших змін.					
Тема 1. Практичне застосування методу ментального картування.	4		2		2
Тема 2. Практичне застосування методу феноменологічного аналізу міської тканини.	4		2		2
Тема 3. Розбір та застосування принципів та прийомів нормативної теорії та теорії прийняття рішень при аналізі міської структури.	4		2		2
Тема 4. Розбір та застосування принципів та прийомів функціональних теорій та теорії генезису містобудівної форми при аналізі міської структури.	4		2		2
Тема 5. Новий урбанізм. Застосування концептуальних положень на практиці.	4		2		2
Тема 6. Розумний урбанізм. Застосування концептуальних положень на практиці.	4		2		2
Тема 7. Ландшафтний урбанізм. Застосування концептуальних положень на практиці.	4		2		2
Разом за змістовим модулем 2	**28**		**14**		**14**
Підготовка до екзамену	**30**				**30**
Усього	**90**	**16**	**14**		**60**

2. САМОСТІЙНА РОБОТА
ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЗАНЯТТЯХ:

Назва теми	Посилання
Графічне моделювання структури міста, ознайомлення з нормативно-правовою літературою в галузі архітектури та містобудування і засвоєння фахової термінології.	Джерела з п.п.5: основні [4,6,9-11]; допоміжні – [2-5]; інтернет-ресурси [3,4,7,8].

ВИКОНАННЯ КУРСОВОГО ПРОЄКТУ (РОБОТИ) – не передбачено

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Презентація графічних матеріалів за темами практичних занять.
2. Підготовка доповіді за темою презентації.

3. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії знань та умінь студентів за змістовним модулем 1.

Максимальна оцінка за змістовий модуль дорівнює 100 балам. Оцінка формується як середньозважена між оцінками за видами навчальної діяльності.

№ п/п	Вид навчальної діяльності у модулі № 1	Оцінка в балах	Коефіцієнт вагомості
1	Письмова контрольна робота	100	0,5
2	Відвідування лекційних занять	100	0,5

Критерії знань та умінь студентів за змістовним модулем 2.

Максимальна оцінка за змістовий модуль дорівнює 100 балам. Оцінка формується як середньозважена між оцінками за видами навчальної діяльності.

№ п/п	Вид навчальної діяльності у модулі № 2	Оцінка в балах	Коефіцієнт вагомості
1	Письмова контрольна робота	100	0,3
2	Демонстрація та захист презентації за темами практичних занять	100	0,5
3	Відвідування практичних занять	100	0,2

Критерій оцінювання презентації за темами практичних занять змістовного модуля 2.

Сума балів	Значення оцінки
100 – 90	Презентація має чітку структуру та повністю розкриває задану тему. Ілюстративний матеріал подано в повному обсязі, з умовними позначеннями та додатковими поясненнями автора. Розроблені схеми відповідають прийнятим критеріям архітектурно-містобудівної графіки. Доповідь є ґрунтовною і логічною. Автор володіє темою та вільно відповідає на запитання. Завдання виконано в строк.
89 – 82	Презентація в цілому відповідає заявленим вимогам і виконана в повному обсязі. Ілюстративний матеріал розкриває поставлене завдання, разом з тим має незначні неточності. Доповідь є зрозумілою та логічною. Автор в цілому володіє темою. Завдання виконано в строк.
81 – 75	Презентація виконана в повному обсязі, але з помилками. Ілюстративний матеріал має помилки та недостатню глибину опрацювання теми. Доповідь в

	цілому є зрозумілою. Автор здатен відповідати на запитання. Завдання виконано в строк або з незначною затримкою.
74 – 69	Презентація виконана в достатньому обсязі для відображення теми. Ілюстративний матеріал має значні помилки. Доповідь є стислою. Автор не достатньо володіє темою. Робота подана після строку.
68 – 60	Презентація подана в мінімальному обсязі. Ілюстративний матеріал має значні помилки та неповною мірою відображає зазначену тему. Доповідь стисла. Авторові важко відповідати на запитання. Робота подана після строку.
59 – 35	Презентація подана в недостатньому обсязі для оцінювання. Потребує доопрацювання.
34 – 1	Презентація виконана не за темою завдання.

Критерій оцінок на відповіді з контрольних робіт за змістовними модулями 1 і 2.

Сума балів	Значення оцінки
100 – 90	Відповіді досить повно розкривають суть питання, є обґрунтованими, структурованими та термінологічно вірними. Всі схеми та рисунки повною мірою відображають відповідь на поставлене питання. Робота здана в зазначені строки.
89 – 82	Відповіді, сутність термінології та графічний матеріал (схеми та рисунки) надані в повному обсязі, але з незначними помилками. Робота подана в строк.
81 - 75	Відповіді подані в повному обсязі, однак простежується відсутність структури та обґрунтованості наведеного матеріалу. Термінологія не чітка. Графічний матеріал має помилки. Робота надана в строк або з незначною затримкою.
74 – 69	Відповіді стислі, без чіткого визначення термінологічного апарату, та логічної послідовності. Всі схеми та рисунки подані не в повному обсязі та з помилками. Робота здана після строку.
68 – 60	Відповіді нечіткі, подані в мінімальному обсязі, не супроводжуються ілюстративним матеріалом. Робота здана після строку.
59 -35	Відповіді наведені в недостатньому обсязі для оцінювання, не мають чіткої логіки та ілюстративного матеріалу.
34 - 1	Відповіді подані не за темою завдання.

Система розподілу балів на екзамені.

Максимальна оцінка за екзамен дорівнює 100 балам. Екзаменаційний білет складається з 2-х питань, кожне з яких оцінюється в 25 балів. Після виконання письмово завдання студент матиме бесіду за темою. Загальна оцінка за екзамен виводиться як середньоарифметична з двох блоків.

1. Письмова відповідь на питання екзаменаційного білету (за 45 хвилин).	50 балів
2. Бесіда за темою.	50 балів
Разом:	100 балів

Критерій оцінки знань студентів на екзамені.

Рівень знань	Письмова відповідь	Бесіда за темою	Разом
Студент відповів на запитання у повному обсязі. Відповідь характеризується глибиною знань науково-теоретичних основ з предмету, чітким розумінням сучасних і перспективних проблем урбаністичної теорії, супроводжується достатньою кількістю схем і малюнків з мінімальними неточностями.	45 - 50	45 - 50	90 - 100
Студент відповів на запитання, вище середнього стандарту. Відповідь хороша, супроводжується необхідною кількістю схем та малюнків, але формулювання окремих теоретичних положень є нечіткими та з помилками.	41 - 44	41 - 45	82- 89
Студент відповів на запитання пристойно. Відповідь супроводжується графічним матеріалом, але в формулюваннях і кресленнях допущені значні помилки.	37 - 40	38 - 41	75 - 81
Студент продемонстрував задовільне володіння предметом. Відповідь задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювань теоретичних положень і графічного супроводження.	34 - 37	35 - 37	69 - 74
Відповідь студента задовольняє мінімальним вимогам щодо формулювання теоретичних положень та має мінімальне графічне супроводження.	30 - 34	30 - 34	60 - 68
Відповідь студента не відповідає мінімальним вимогам щодо формулювання теоретичних положень, графічно не супроводжується. Студент має право повторного складання екзамену.	17 - 29	18 - 30	35 - 59
Відповідь студента не демонструє знань з курсу. Рекомендовано повторний курс з вивчення дисципліни.	1 - 17	1 - 17	1 - 34

Підсумкова оцінка з дисципліни за семестр дорівнює екзаменаційній оцінці. До здачі екзамену допускаються студенти виключно які не мають заборгованості з курсу.

4. ПОЛІТИКА КУРСУ

Порядок зарахування пропущених занять.

Порядок зарахування пропущених занять. Магістри самостійно вивчають матеріал і готуються до співбесіди за темою пропущеного лекційного чи практичного заняття в зазначений викладачем час. Виконання усних та письмових завдань з тем дисципліни є обов'язковими.

Нарахування балів у випадках несвоєчасного виконання завдань.

У разі відсутності студента на контрольному заході, його результат дорівнює 0 балів. Разом з тим, якщо студент має поважну причину, йому дозволяється скласти екзамен в додатково зазначений викладачем час.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання контрольних та практичних завдань, складання екзамену;
- використання посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень та ін.;
- недопустимість підробки підпису викладача у залікових книжках або відомостях;
- заборону використання під час контрольних заходів або екзамену допоміжних матеріалів або технічних приладів (шпаргалки, навушники, телефони, планшети, розумні годинники тощо).

Слід зазначити, що за порушення принципів академічної доброчесності здобувачі освіти притягуються до відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольні заходи та екзамен);
- повторне проходження всього навчального курсу;
- відрахування із навчального закладу.

Поведінка в аудиторії.

Вивчення дисципліни «Основи урбаністики» вимагає від студентів обов'язкового відвідування лекційних та практичних занять. Студентам необхідно дотримуватися правил поведінки на заняттях згідно статуту академії (неприпустимість пропусків, запізнень, обов'язкове відключення гаджетів та ін.).

Студентам рекомендується брати активну участь на заняттях під час обговорення з викладачем тем лекцій або практичних занять.

Слід прийняти до уваги, що у випадку надзвичайних ситуацій (епідемії, пандемії, стихійного лиха, введення надзвичайного стану, введення воєнного стану та ін.) студенти повинні беззаперечно виконувати правила поведінки, які приведені в інструкціях для ситуацій, що наступили.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Білоконь Ю. М. Проблеми містобудівного розвитку територій: навч. посіб. Київ: Укрархбудінформ, 2001. 70 с.
2. Ґел Й. Міста для людей. Київ: Основи, 2018. 304 с.
3. Гусаков В., Валетта У., Нудельман В., Вашкулат О. Регулювання використання і забудова територій населених пунктів (Зонінг). Довідник. Україна. Київ, 1996.
4. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій». Київ: Мінрегіон України, 2019.
5. Мезенцев К., Олійник Я., Мезенцева Н. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін. Київ: «Фенікс», 2017. 438 с.
6. Містобудування. Довідник проектувальника. За ред. Т. Ф. Панченко. Київ: Укрархбудінформ, 2001.
7. Посацький Б. С. Основи урбаністики. Ч. ІІ. Розпланування та забудова міст. Львів: НУ «ЛП», 2001.
8. Реновація промислової забудови та її адаптація до сучасного міського середовища. За заг. ред. Ю. І. Гайка, Е. А. Шишкіна. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 353 с.
9. Шкодовський Ю. М., Каменський В. І. Урбаністика: підручник. Хар.:ХНУБА, 2012. 210 с.
10. Lynch K. A Theory of Good City Form. MIT Press, 1984. 483 p.
11. Merylova I. O., Sokolova K. V. A human in the urban space of the globalized world. Anthropological Measurements of Philosophical Research, 2020. (18), С. 113–120.

Допоміжна

1. Безлюбченко О. С., Завальний О. В. Урбаністика. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 274 с.
2. Білоконь Ю. М. Регіональне планування (сутність та значення). Київ, 2001, 106 с.
3. Білоконь Ю. М. Типологія містобудівних об'єктів. Київ, 2001. 68 с.
4. Мерилова І. О. Світовий досвід реорганізації індустріальних територій в міські об'єкти рекреації. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. зб. КНУБА. Київ, 2019. 54. С. 289-297.
5. Holub B. Planning Unplanned — Towards a New Positioning of Art in the Context of Urban Development. VfmK Verlag für moderne Kunst GmbH, 2014. 231 p.
6. Wirth L. Urbanism As A Way of Life. The American Journal of Sociology. The University of Chicago Press. Vol. 44, No. 1, 1938. 24 p.

6 ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Віртуальний читальний зал ПДАБА https://cutt.ly/69tmma7
2. Мерилова І. Передумови та результати формування екологічної мережі України. http://mtp.knuba.edu.ua/article/view/250551/248131
3. Про основи містобудування: Закон України № 2780-12 від 16.10.2020 р. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2780-12
4. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України № 3038-17 від 20.05.2022 р. База даних «Законодавство України». ВР України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3038-17
5. Шилова Т. О., Омельяненко М. В. Планування міст і транспорт. https://cutt.ly/e9tnvoD
6. Jacobs J. The Death and Life of Great American Cities. https://cutt.ly/Z9Ogokh
7. Merylova I. O., Rechyts O. A. Perspectives of the public space development in the historical part of Dnipro, Ukraine. Przestrzeń i Forma. http://dx.doi.org/10.21005/pif.2021.45.C-06
8. Merylova I. O., Rechyts O. A. Development of transport and passenger terminal in Dnipro: history, practice, prospects //Przestrzeń i Forma. – 2022. http://doi.org/10.21005/pif.2022.50.C-02

Розробник _____ (Ірина МЕРИЛОВА)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (Олександр ХАРЛАН)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри архітектурного проєктування та містобудування
(назва кафедри)

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри _____ (Григорій НЕВГОМОННИЙ)
(підпис)